

Forenklet undersøkelse for tuberkulose-smitte

■ RENATE BENDIKSEN

Tuberkulosekoordinator UNN Tromsø

■ TONE OVESEN

tuberkulosekoordinator UNN Tromsø/
Kompetansesenter i smittevern Helse Nord

Det er økende forekomst av aktiv tuberkulose, overveiende importtilfeller. Fra oktober 2014 kom det ny og enklere veiledning for undersøkelse av tuberkulose i primærhelsetjenesten, og nytt skjema for henvisning til spesialisthelsetjenesten. Personer som skal testes kan møte direkte til blodprøve (IGRA), det kreves ikke lenger innledende hudtest (Mantoux).

Tuberkulose i Norge

I følge Folkehelseinstituttets rapport om tuberkulose i Norge 2013, har det de seneste årene vært en jevn stigning i forekomst av tuberkulose i Norge fra 201 tilfeller i 1996, til 401 i 2013. Langt de fleste sykdomstilfellene av tuberkulose i Norge skyldes reaktivering av latent tuberkulose, ikke nysmitte skjedd her i landet. For enkelte personer med latent tuberkulose kan det være aktuelt med forebyggende tuberkulosebehandling. Rundt 5–10 prosent av de som er smittet av tuberkulose vil utvikle sykdom, og denne andelen kan reduseres ytterligere med medikamentell behandling. I 2013 var det totalt 759 personer som fikk behandling for latent tuberkulose i Norge (1).

Tuberkulosebehandling ved UNN Tromsø

UNN Tromsø behandlet i 2014 21 personer med aktiv tuberkulose diagnostisert nevnte år. Dette var i stor grad personer som har UNN Tromsø som lokalsykehus, men UNN Tromsø behandler også andre pasienter tilhørende Helse Nord. Dette gjelder særlig i de tilfeller hvor det er indikasjon for regional kompetanse i behandlingsperioden. Ingen av de nevnte pasientene som ble behandlet for aktiv tuberkulose ved UNN Tromsø var norskfødte. I tillegg til

disse fikk 34 personer behandling for latent tuberkulose.

I 2013 hadde 42 prosent av pasientene diagnostisert med aktiv tuberkulose oppholdt seg i Norge under ett år (1). Rutineundersøkelse av aktuelle personer er dermed svært viktig for tidlig å kunne diagnostisere og behandle tuberkulose.

Enklere undersøkelse for tuberkulose

Fra 15. oktober 2014 ble tuberkuloseundersøkelsen i Norge forenklet. Fortsatt er røntgen thorax den viktigste undersøkelsen for å kartlegge aktiv sykdom, men mantoux-test er ikke lenger nødvendig i rutineundersøkelse for tuberkulose. Dette betyr at en kan ta IGRA-test uten innledende mantoux. IGRA-test er en blodprøve som bestilles fra og betales av spesialisthelsetjenesten. Direkte kostnader i forbindelse med å ta blodprøven må imidlertid betales av aktuell kommunehelsetjeneste. Hver enkelt kommune må finne egnede løsninger for hvor IGRA-testen skal tas. Dette kan være på nærmeste sykehus eller på et legekonsultor. I sistnevnte tilfelle må prøvetakingskit, samt aktuell informasjon om behandling av prøven bestilles/innhentes fra sykehus som skal analysere prøven.

Forenklet tuberkuloseundersøkelse har ført til nye flytskjema, som er tilgjengelig på Folkehelseinstituttets nettsider (2).

Det er nytt flytskjema både i forhold til rutineundersøkelse for tuberkulose, samt smitteoppsporing rundt personer med smitteførende tuberkulose.

Henvisning av pasienter til spesialisthelsetjenesten

15. oktober 2014 ble også skjema for henvisning av pasienter til spesialisthelsetjenesten revidert av Folkehelseinstituttet (3). Skjemaet inneholder blant annet en enkel kartlegging av pasientens risikofaktorer for å utvikle tuberkulose. Det er ønskelig og anbefalt at gjeldende henvisning benyttes slik at nødvendige opplysninger fremkommer. Kommunene er fortsatt ansvarlige for koordinering av rutinemessig tuberkuloseundersøkelse. Sykehus som behandler tuberkulose har tuberkulosekoordinator ansatt. Ved spørsmål i forhold til forebygging og kontroll av tuberkulose kan lokal tuberkulosekoordinator kontaktes.

REFERANSER

1. Arnesen T, Eide K, Norheim G, Mengshoel A, Sandbu S, Winje B, Tuberkulose i Norge 2013 – med behandlingsresultater for 2012
2. http://www.fhi.no/eway/default.aspx?pid=239&rg=Content_6503&Main_6157=6246:0:25,5498&MainContent_6246=6503:0:25,5511&Content_6503=6259:112251:25,5511:0:6250:1:::0
3. http://www.fhi.no/eway/default.aspx?pid=239&rg=Content_6503&Main_6157=6246:0:25,5498&MainContent_6246=6503:0:25,5511&Content_6503=6259:112266:25,5511:0:6250:1:::0